

Til Arbejdsmiljørådet

Redegørelse for Arbejdsmiljøforskningsfondens virke i 2021

18. marts 2021

J.nr. 20155100050

AM
SHY

1. Fondens grundlag og formål

Arbejdsmiljøforskningsfonden blev oprettet i 2003 og finansieret med satspuljemidler, med det formål at støtte forskning og udvikling i arbejdsmiljø for at forebygge og begrænse udstødelse fra arbejdsmarkedet. Fra 2009 blev bevillingen til fonden permanentgjort med en årlig bevilling på ca. 55 mio. kr. Hertil kommer et årligt tilskud til fonden fra Arbejdsmiljørådet på 4-5 mio. kr.

Fonden har hjemmel i tekstanmærkning 115 på finansloven og bekendtgørelsen om Arbejdsmiljøforskningsfonden. Fonden er placeret under beskæftigelsesministeren, og den daglige sekretariatsbetjening og administration varetages af Arbejdstilsynet.

Tabel 1 viser de samlede midler, som er til rådighed fordelt på år, mens tabel 2 viser de midler, der er til rådighed.

Tabel 1

Bevilling (fra FL 2022)

Mio. kr., årets pl-niveau	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Bevilling på finansloven	59,2	59	61,8	66,6	62,5	62,5
Heraf tilskud fra Arbejdsmiljørådet	4,2	4,2	4,1	4,1	4,1	4,1

Anm.: I bevillingen er der i perioden 2021-2023 tilføjet 4 mio. kr. årligt til pulje til videnopbygning vedr. nedslidning. Bevillingen er desuden reduceret med 4,8 mio. kr. årligt i 2021 og 2022 som følge af udmøntning af besparelse på statens konsulentforbrug, jf. Aftale om finansloven for 2021 mellem regeringen, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet. I 2022-2024 er tilføjet 2,1 mio. kr. årligt til administration (se note til tabel 2).

Tabel 2

Anvendelse af midler

Mio. kr., årets pl-niveau	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Afsat til NFA til forskning i kemisk arbejdsmiljø	10,2	10,3	10,3			

Pulje til videnopbygning om forebyggelse af nedslidning og arbejdsulykker (Arbejds miljøpuljen)		4	4	4		
Midler til administration (sekretariat)*			2,1	2,1	2,1	2,1
Driftsudgifter (vederlag, konference mv.)	0,6	0,5	0,8	0,8	0,8	0,8
Midler til uddeling	48,4	44,2	44,6	59,7	59,6	59,6
I alt	59,2	59	61,8	66,6	62,5	62,5

Ann.: Midler til administration af Arbejds miljø forskningsfonden i Arbejdstilsynet afholdes i perioden 2019-2021 af finanslovs kontoen 17.11.10. Beskæftigelsesministeriets administration af satspuljer. For 2022 og frem forventes udgifter til administration på 2,1 mio. kr. årligt afholdt af bevillingen 17.21.08. Arbejds miljø forskningsfonden.

Der er i 2021 anvendt 615.300 kr. til drift af fonden: Afholdelse af bedømmelsesmøder, honorering af udvalgsmedlemmer i de faglige bedømmelsesudvalg og afholdelse af konference.

2. Ny strategi og nye prioriteringsparametre

2021 er første år med fondens nye strategi, som gælder for perioden 2021-2023. Strategien er udarbejdet på baggrund af den nationale strategi for arbejds miljø forskning og treparts aftalen om nye nationale mål for arbejds miljø indsatsen fra december 2020.

Fondens ansøgningsvejledning og ansøgnings skema er tilpasset, så de afspejler prioriteringselementerne i strategien. Ansøgerne skal nu angive, hvordan det projekt, der søges om støtte til, opfylder mindst to af de tre nye prioriteringsparametre fra den nationale strategi:

1. Udbredelse, alvorlighed og potentiale
2. Utilstrækkeligt vidensniveau
3. Sammenhæng med de nationale arbejds miljø mål

Samtidig skal ansøgere angive i ansøgnings skemaet, om projektet vedrører:

- Viden om sammenhæng mellem arbejds miljø og helbred
- Viden om virksomhedernes arbejds miljø indsats og/eller
- Viden om implementering og udbredelse af interventioner og indsatser.

Disse oplysninger indgår i Det Strategiske Arbejds miljø forskningsudvalgs relevansvurdering og prioritering af ansøgninger og skal være med til at sikre opfyldelse af målsætningerne i den nationale strategi. Én af ambitionerne i den nationale strategi er ønsket om at der forskes nogenlunde ligeligt inden for de tre ovennævnte videnstyper.

Fondens strategi kan læses her: <https://amff.dk/strategi-og-baggrund/>

3. Fondens opslag og uddelinger i 2021

Arbejdsmiljøforskningsfonden består af tre udvalg: Det Videnskabelige Arbejdsmiljøforskningsudvalg (DVU) og Udvalget for Udvikling og Udredning (UUU), som foretager den faglige bedømmelse af ansøgningerne, samt Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg (DSU), som prioriterer og indstiller, hvilke ansøgninger der skal have støtte. Fonden uddeler, efter ansøgning, midler til forskning og udvikling i arbejdsmiljø. Midlerne uddeles i åben konkurrence. DSU beslutter på grundlag af fondens strategi de konkrete temaer, som fonden ønsker at støtte.

Arbejdsmiljøforskningsfonden havde to ordinære opslag i 2021 med ansøgningsfrist hhv. 1. marts og 1. september. Opslagene havde følgende hovedtemaer:

- Psykisk arbejdsmiljø
- Arbejdsulykker
- Ergonomisk arbejdsmiljø
- Kemisk arbejdsmiljø
- Coronakrisens betydning for arbejdsmiljøet
- Helbredsmæssige konsekvenser af arbejdstidens tilrettelæggelse

Desuden er der i 2021 overført en bevilling til Arbejdsmiljøforskningsfonden på 4 mio. kr. fra Arbejdsmiljøpuljen. Midlerne kan søges til udvikling og opbygning af praksisrettet viden om metoder til at forebygge nedslidning i små og mindre virksomheder med maksimalt 50 ansatte. Midlerne kan søges af forskningsinstitutioner, og det er et krav, at projekterne afprøver indsatser på små og mindre virksomheder. Erfaringerne fra de gennemførte projekter vil blive samlet op og formidlet til virksomheder, der ønsker at forebygge nedslidning. Midlerne uddeles under temaet ”praksisrettet forskningsviden.”

Der blev indsendt i alt 122 ansøgninger til et samlet beløb på 321 mio. kr. Af disse blev 44 godkendt af de faglige bedømmelsesudvalg DVU og UUU. Efter prioritering i Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg bevilgede fonden i alt 45,7 mio. kr. til 20 projekter.

Projekterne er kort beskrevet og opdelt på tema i bilaget ’Igangværende projekter 2021’. De afsluttede projekter er oplistet i afsnit 7 og er desuden beskrevet i bilaget ’Afsluttede projekter i 2021’. Bevillingerne i 2021 er i tabel 3 fordelt på tema:

Tabel 3**Bevillinger fra Arbejds miljø forsknings fonden 2021**

Tema	Antal projekter	Beløb i mio. kr.	Pct. af samlet udde- ling
Arbejdsulykker	4	12,3	27%
Coronakrisen	1	1,2	3%
Ergonomisk arbejdsmiljø	3	6,9	15%
Kemisk arbejdsmiljø	1	3,0	7%
Psykisk arbejdsmiljø	3	8,7	19%
Tværgående emner	5	11,4	25%
Praksisrettet forskningsviden	1	1,5	3%
AES-udredning	1	0,7	2%
I alt	19	45,7	100%

Anm.: Temaet praksisrettet forskningsviden vedrører Arbejds miljø puljen

Det bemærkes, at projekter om virkemidler ofte er knyttet til ét eller flere af de øvrige temaer: muskel-skelet, psykisk arbejdsmiljø osv.

4. Status for Arbejds miljø forsknings fonden ved udgangen af 2021

Tabel 4 nedenfor viser bevillingerne fra fondens start i 2003 til og med 2021 fordelt på samtlige temaer, inden for hvilke man har kunnet søge. Kolonne 2 viser, hvor mange opslag, der har været inden for de enkelte temaer i hele perioden. Kolonne 3 viser, hvor mange projekter, der har fået støtte inden for hvert tema. Kolonne 4 viser, hvor stort et beløb, der er bevilget inden for hvert tema, mens kolonne 5 viser, hvilken andel det bevilgede beløb udgør af den samlede bevilling.

Som det fremgår af tabellen, er der i perioden samlet set støttet 399 projekter til et beløb på i alt 1.036,4 mio. kr.

Nogle af projekterne omhandler problemstillinger på tværs af temaer. Det gælder især projekterne bevilget inden for temaerne psykisk arbejdsmiljø, muskel- skelet- besvær og virkemidler.

Fordelingen af midler afhænger naturligvis af, hvor mange gange de enkelte temaer har været slået op, men også af, hvor store forskningsmiljøerne er inden for det pågældende tema og dermed hvor mange ansøgninger, fonden modtager inden for hvert tema.

Tabel 4

Projektbevillinger 2003-2021

Tema	Antal opslag	Antal projekter	Mio. kr.	Andel af samlet bevilling
Udstødelse og sygefravær	1	5	24,8	2%
Arbejdsulykker	24	40	115,1	11%
Nye teknologier	1	5	12,6	1%
Virkemidler	22	79	185,2	18%
Arbejde med mennesker	1	5	17,5	2%
Mindre virksomheder	1	3	10,5	1%
Psykisk arbejdsmiljø	25	91	239,5	23%
Muskel-skelet / ergonomisk arbejdsmiljø	24	63	163,0	16%
Støj	4	7	22,5	2%
Nyt arbejdsliv	6	17	62,4	6%
Viden og handling	2	3	12,7	1%
Litteraturgennemgang om årsager til førtidig tilbagetrækning	1	1	1,0	0%
Corona-krisen	3	2	3,0	0%
Tværgående emner*	2	5	11,4	1%
Praksisrettet forskningsviden	2	1	1,5	0%
Kemisk arbejdsmiljø**	19	36	130,7	13%
I alt forsknings- og udviklingsprojekter		363	1013,4	98%
AES-udredninger		36	23,0	2%
I alt støttet		399	1036,4	100%

Anm.: * Før 2013 hed temaet "Stoffer og materialer". Der har desuden været en række særopslag om kemisk arbejdsmiljø under forskellige overskrifter såsom 'luftvejs- og hudlidelser', 'epoxy og isocyanater' og nanosikkerhed.

I perioden 2003-2006 blev temaer for fondens opslag delvist bestemt ud fra satspuljeaftalerne i forbindelse med fondens oprettelse og ved satspuljeaftalerne for 2004 og 2005. Fra 2007 og frem til og med 2011 har fonden slået de samme syv brede temaer op. Disse temaer var de fire prioriterede områder (arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø, muskel- og skeletbesvær og støj) samt de tværgående temaer om virkemidler og nyt arbejdsliv. Desuden var stoffer og materialer medtaget som tema.

Efter 2012 har hovedtemaerne i fondens opslag primært været 2020-strategiens prioriterede arbejdsmiljøområder: arbejdsulykker, psykisk arbejdsmiljø og muskel- og skeletbesvær, samt det tværgående område virkemidler indenfor arbejdsmiljøarbejdet – i 2016 og 2017 blev de suppleret med temaerne luftvejs- og hudlidelser samt epoxy og isocyanater. I 2. runde 2019 kom kemisk arbejdsmiljø med som hovedtema.

I 2021 er der indført nye tværgående temaer som led i udmøntningen af den nationale forskningsstrategi. Det drejer sig om:

Viden om sammenhæng mellem arbejdsmiljø og helbred

Viden om virksomhedernes arbejdsmiljøindsats og/eller

Viden om implementering og udbredelse af interventioner og indsatser.

Det Strategiske Arbejdsmiljøforskningsudvalg forsøger at tilgodese alle hovedtemaerne. Den faktiske fordeling af midler på de enkelte hovedtemaer afhænger dog af projekternes arbejdsmiljørelevans og kvalitet.

Selvom der er fokus på de nævnte temaer, lægger fonden vægt på, at man kan søge støtte til temaer, der inden for de prioriterede områder har særlig fokus på f.eks. kønsforskelle, sproglig og kulturel baggrund, alder, unge og nyansatte, korttidsansatte samt udsatte grupper. Desuden prioriterer fonden projekter med samarbejde mellem forskningsmiljøerne. Det fremgår af de konkrete opslag, hvilke emner fonden er særligt interesseret i at få udforsket, udviklet eller afprøvet.

I tabel 5 ses en oversigt over bevillingsmodtagere fordelt på type institution igennem hele fondens levetid. For overskuelighedens skyld sættes der lighedstegn mellem bevillingsmodtager og hovedansøger. Hvis flere institutioner samarbejder om et projekt, henregnes hele bevillingen til hovedansøgeren.

Tabel 5

Samlet støtte 2003-2021 fordelt på bevillingsmodtager

Ansøgere	Antal bevilgede projekter	Bevilgede midler (mio. kr.)	Gns. bevilget pr. projekt (mio. kr.)	Andel af samlet bevillingssum
NFA	193	383,8	2,0	38%
Arb. medicinske klinikker	110	295,8	2,7	29%
Universiteter	78	218,5	2,8	21%
Rådg. virksomheder	36	84,6	2,4	8%
Øvrige	22	35,9	1,6	4%
I alt	439	1.018,6	2,3	100%

Anm.: Arbejdsmedicinske udredninger er ikke medregnet i denne tabel. Se Tabel 4 for den totale bevillingssum.

Støtte til forskeruddannelse

Fonden besluttede i 2007 at styrke sin indsats for forskeruddannelse på arbejdsmiljøområdet bl.a. ved at muliggøre, at ph.d.-studerende kan søge om midler inden for alle strategiens temaer. Fonden har i 2021 støttet 4 ph.d.-projekter.

5. Forhøjelse af bevillingsloft til ph.d.-projekter

Fonden har fra og med 1. ansøgningsrunde 2022 hævet det maksimale beløb, som kan bevilges til ph.d.-projekter. Beløbet hæves til 2,2 mio., hvilket inkluderer over-

head/administrationsbidrag på 20 pct. Der ændres i øvrigt ikke på fondens retningslinjer for bevillinger til ph.d.-projekter. For flere oplysninger se ansøgningsvejledningen. Fonden ligger hermed på niveau med Den Frie Forskningsfond.

6. Formidlingsaktiviteter

En væsentlig opgave for fonden er at sikre, at resultater fra de støttede projekter bliver formidlet. Fonden lægger stor vægt på, at projekterne producerer både populær og videnskabelig formidling. Den videnskabelige formidling vil typisk være videnskabelige artikler, conferencebidrag og bogkapitler, mens populærformidlingen vil kunne ske gennem artikler i fagblade og aviser, tv-indslag, sociale medier, blog-indlæg etc.

Det er et krav, at projekterne indeholder en gennemarbejdet formidlingsplan, der tydeligt viser, hvordan projektet tænkes formidlet og gjort tilgængeligt i både et videnskabeligt og et bredere regi med fokus på mulige brugere af projektets resultater. Fonden stiller krav om, at forsknings- og udviklingsresultaterne gøres offentligt tilgængelige med henblik på, at resultaterne kan anvendes som en del af grundlaget for arbejdsmiljøindsatsen. I forbindelse med projektafslutning skal alle projekter således i slutrapporten til fonden vurdere, hvordan projektets resultater på kort og lang sigt kan bidrage til at forbedre arbejdsmiljøet.

Som led i den nye strategi sætter fonden fremover mere fokus på handlings- og brugerorienteret forskning og formidling af resultaterne fra støttede projekter, herunder også fondens egen rolle i denne opgave. Fonden ønsker, at brugere og forskere er i dialog og udveksler viden om arbejdsmiljø, og at brugere inddrages i hele forskningsprocessen, jfr. det såkaldte det såkaldte Knowledge Transfer and Exchange perspektiv, som er en tilgang med fokus på relevans, udbredelse og anvendelse. Det kan fx ske gennem brug af ”vidensbrobyggere” og interessentgrupper, og ved at afdække forskningsbehov i samarbejde med praktikere. Herved øges potentialet for, at virksomhederne får den viden, de har behov for til at implementere gode løsninger, og at viden om arbejdsmiljø forankres på arbejdspladserne.

7. Forskningsresultater

Resuméer af resultaterne fra de afsluttede projekter i 2021 er vedlagt som bilag til denne redegørelse.

Der er i 2021 afsluttet følgende projekter:

- 1. Aktiv Gravidpolitik på arbejdet. Mere trivsel og mindre fravær.**
AMK Bispebjerg
- 2. Alder og teknisk målt fysiske arbejdskrav, fysisk kapacitet, relativ arbejdsbelastning og restitution: Har ældre et større behov for restitution og hvile efter fysiske arbejdskrav end yngre?**
NFA
- 3. Aldring og fysisk betonet arbejde**
AMK Aalborg

4. **Betydning af fysisk og psykosocialt arbejdsmiljø for arbejde efter folkepensionsalderen**
NFA
5. **Arbejdsbetinget fald i lungefunktion: Et kendt problem med fornyet aktualitet**
AMK Bispebjerg
6. **Arbejdspladsvurderinger: Refleksivitet og rutine.**
Institut for Statskundskab, Københavns Universitet
7. **Chikane, trusler og vold mod undervisere i den danske folkeskole**
AMK Herning
8. **Desigtænkning som virkemiddel i et adræt arbejdsmiljøarbejde (DVIAA)**
DTU Management, Danmarks Tekniske Universitet
9. **Folkeskolen i forandring – samarbejdet som ressource**
TeamArbejdsliv
10. **Udredning om delayed onset PTSD – et referencedokument på erhvervs-sygdomsområdet (SEN-PTSD)**
AMK Bispebjerg
11. **Arbejdsbetingede lidelser og arbejdsulykker indenfor fiskeri og fiskeindustri i Grønland**
AMK Aalborg
12. **Hvad betyder det psykosociale arbejdsmiljø for diabetes, sygefravær og førtidspensionering i den danske arbejdsstyrke? (PSA-DISPO)**
NFA
13. **Hvordan forbedres kommunikationen mellem bygherre og arbejdsmiljøkoordinator? - forbedring af fundamentet for sikkerheds- og sundhedsarbejdet på byggepladsen**
TeamArbejdsliv
14. **Håndeksem, bakterier og hudens barrierefunktion**
Dermatologisk Afdeling, Bispebjerg Hospital
15. **Kan danske dagligvarekæder lære af hinanden i det forebyggende arbejdsmiljøarbejde? Kortlægning af fysisk arbejdsbelastning og omsætning til god praksis**
NFA
16. **Leders erfaringer med Aktiv Gravidpolitik - et kvalitativt studie med brug af fokusgruppeinterviews. Tillægsstudie til interventionsstudiet Aktiv Gravidpolitik på arbejdet. Mere trivsel og mindre favær.**
AMK Bispebjerg
17. **Løftarbejde – en risikofaktor for hjertekarsygdom?**
NFA
18. **Måling af fysiske arbejdskrav, udvikling og implementering af en medarbejderinvolverende ergonomisk intervention blandt pædagoger og –medhjælpere i vuggestuer.**
NFA
19. **Risici og arbejdsmiljø blandt unge på de nye digitale arbejdsmarkeder – et kollaborativt udviklingsprojekt**
Center for Ungdomsforskning, Institut for Kultur og Læring, Aalborg Universitet

20. **Senfølger efter elulykker**
AMK Herning
21. **Undersøgelse af sammenhængen mellem skifteholdsarbejde og udvikling af neurodegenerative og psykiatriske lidelser blandt danske sygeplejersker**
Institut for Folkesundhedsvidenskab, Københavns Universitet
22. **Sprayprodukter, kemiske stoffer og astma i rengøringsbranchen**
NFA
23. **SOK-strategier- Bedre og længere arbejdsliv**
NFA
24. **Styrkelse af vidensgrundlaget for branchespecifikke indsatser mod MSB blandt arbejdstagere med hårdt fysisk arbejde**
NFA
25. **Succesfuld arbejdsmiljøkoordinering i byggebranchen – SAKIB**
NFA
26. **Vejen Frem - Udvikling af fælles indsatser for arbejdsfastholdelse for medarbejdere med muskelskeletbesvær og fysisk krævende arbejde**
Institut for Idræt og Biomekanik, Syddansk Universitet

Vedlagt

- ./. Tematiseret liste med igangværende projekter
- ./. Tematiseret liste med projekter afsluttet i 2021
- ./. Slutschemaer for de afsluttede projekter i 2021